

EVENEMENT

De Toekomst van Leren: meer mens, minder cijfers?

Technologie toepassen en meer samenwerken is noodzakelijk voor het onderwijs. En de mens komt weer meer centraal te staan in het onderwijs, bleek tijdens de conferentie De Toekomst van Leren. ‘De docent is de app.’

Gepersonaliseerd leren door docent of software. Persoonlijkheid ontwikkelen

De Toekomst van Leren – Een leven

(Bildung) of alleen kennisoverdracht. De docent versus het management en de overheid. Deze schijnbare tegenstellingen kwamen veelvuldig aan bod bij de presentaties van bestuurders, docenten en studenten. De tegenstellingen lijken niet onoplosbaar. Over een ding was iedereen het eens: samenwerken als lerende en stimulerende kracht is hard nodig in het onderwijs.

Fokke & Sukke waren ook aanwezig bij De Toekomst van Leren

De conferentie bestond uit drie delen. Hieronder een verkorte weergave van een aantal interessante presentaties. Meer over de conferentie en de deelnemers vind je in de informatiebalk aan de zijkant.

1: De lerende maatschappij

Geschiedenisleraar Jelmer Evers is co-auteur van het boek Flip the system. Leraren zitten volgens hem in vrijwillige slavernij. Enerzijds is de status van de eindbaas uit games (die kinderen veel spelen) zijn voorbeeld als docent.

lang leren in de praktijk

- Waar: Rotterdam
- Wanneer: 23 november
- Organisator: NRC Live
- Meer informatie over dit evenement ([link](#))

Lees hier de verschillende opiniestukken terug ([klik op titel](#)):

Jef Staes, Innovatie-expert en auteur schrijft in zijn stuk over het machtsdefect binnen organisaties.

Babs van Teylingen-Geerlings, (Inholland) schrijft in haar stuk over de veranderende rol van de docent.

Mariëlle Taks en Ella Hueting, (Fontys Hogeschool) schrijven in hun stuk over de school als open learning & innovation lab.

Eva-Lisa Janssen en Stan van de Sanden (Ucademy), zo denken studenten over hun onderwijs!

Anderzijds moet het menselijke terug in het onderwijs. Ook is hij voorstander van cijferloos beoordelen. Dat laatste gebeurt al in de onderbouw van zijn school UniC. Docenten moeten streven naar collectieve autonomie. 'Door samen te werken wordt de docent beter in zijn vak.'

'Leraren zitten in vrijwillige slavernij'

De Voorzitter van de Onderwijsraad Henriëtte Maassen van den Brink, wil dat we niet doorslaan met Bildung. Ze schetst de context waar de nadruk op kennis vandaan komt: de jaren dat kennisoverdracht minder belangrijk gevonden werd. Ook zij vindt de docent, net als Jelmer, slaafs. Bij Onderwijs 2032 wordt de uitvoerder - de docent - niet meegenomen, zegt ze. 'Er wordt niet naar de schoolvisies gevraagd.' Vernieuwen van het curriculum moet volgens Maassen van den Brink op schoolniveau, niet nationaal.

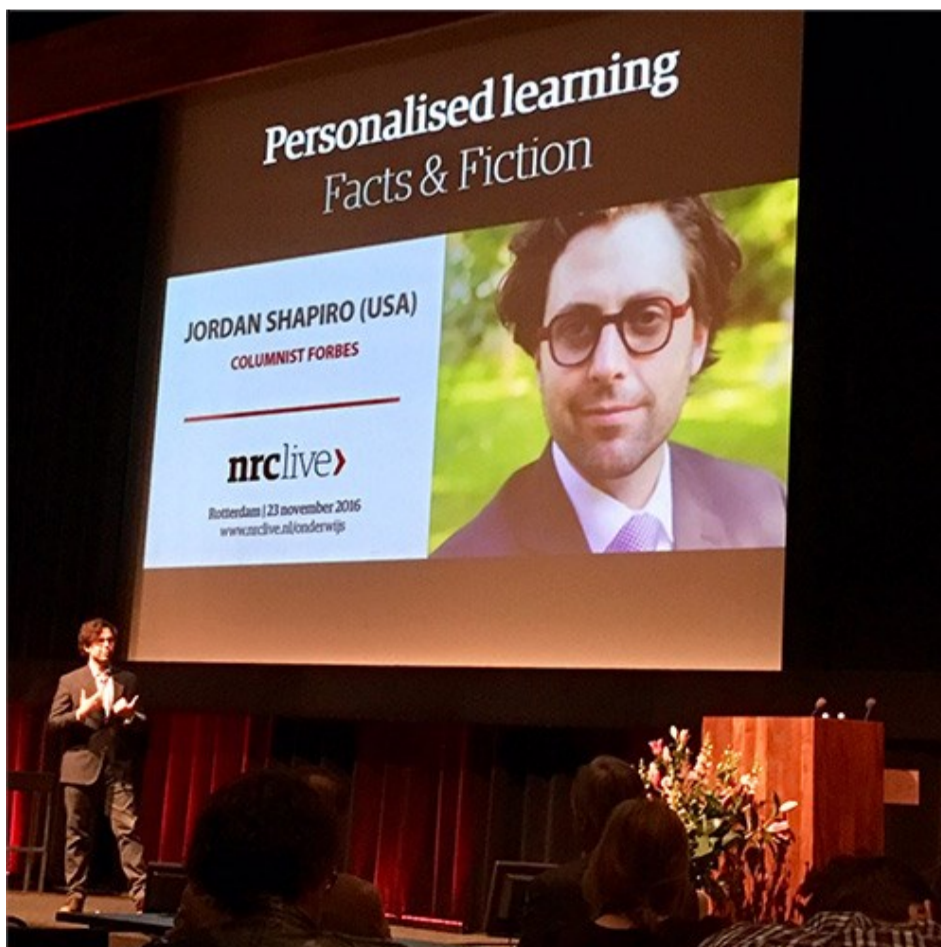
Verbinding van onderwijs, met name in het mbo, en een leven lang leren moeten beter worden. 'Een leven lang leren is een verkeerde term. Het klinkt teveel als levenslang leren; als een gevangenisstraf.'

Jelte de Jongh van Leeruniek keek over de landsgrenzen naar primair onderwijs en gepersonaliseerd leren met big data. Hij gelooft meer in evolutie dan in revolutie met betrekking tot gebruik van big data voor

gepersonaliseerd leren. 'Er is geen app die dingen oplost, de docent is de app, die moet context bieden.'

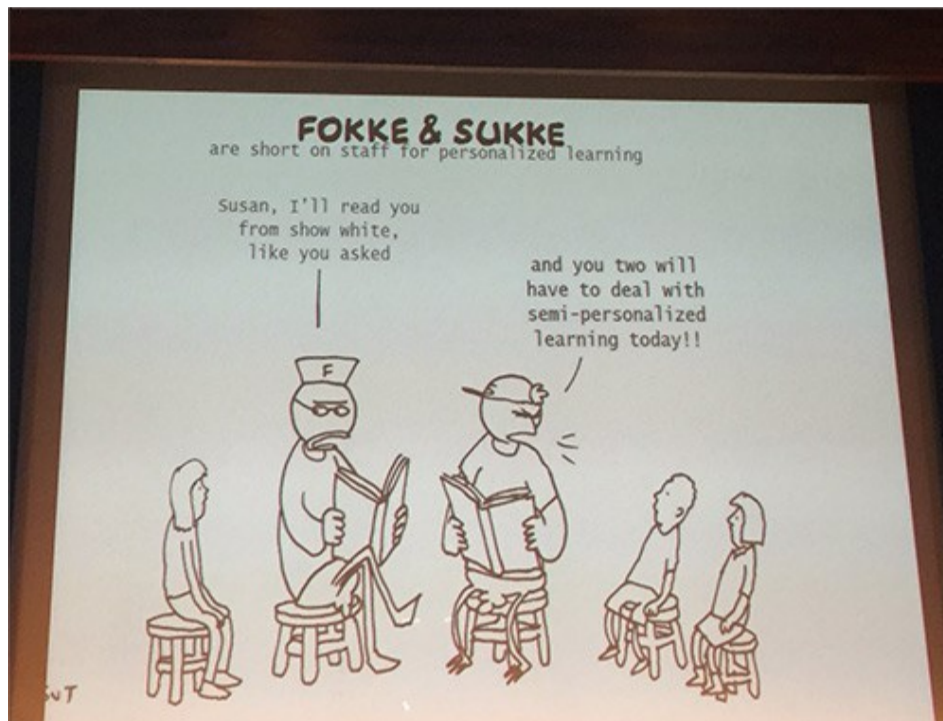
2: De lerende mens

De Amerikaan Jordan Shapiro is onderwijscolumnist bij het zakenblad Forbes. Gepersonaliseerd leren door technologie is volgens hem onmogelijk. 'Technologie is daarin alleen behulpzaam.'

Doel van scholing is volgens Shapiro kennis opdoen en jezelf ontwikkelen. Daarnaast,

zegt hij, zorgt scholing voor standaardisatie, zodat we elkaar begrijpen. 'Samen leren kan alleen samen; interactie is altijd nodig. Sneller leren door games (software) kan, maar de docent zorgt voor personalisatie. Een robot kan een docent nooit vervangen omdat de pedagogische relatie noodzakelijk is voor leren.'

Fokke & Sukke over gepersonaliseerd leren door Shapiro

Shapiro zegt dat elke docent weet dat leren makkelijker gaat als de docent de leerling graag mag. Technologie kan aan iedereen goed onderwijs geven, maar het ontbreken van een persoonlijke relatie maakt dat software het minder goed doet dan een docent. 'Alleen een docent kan een leerling een goed voorbeeld en context geven, software kan dat niet.' Tussen docent en leerling zijn volgens Shapiro wel gedeelde waarden nodig om succesvol te zijn.

Studenten doen het zelf

Eva-Lisa Janssen, student bij Avans, viel het verschil op tussen de leefwereld van de student en 'de belofte van een opleiding'. Ze kreeg de kans samen met andere studenten keuzevakken te ontwikkelen, bijvoorbeeld over macht. Hierbij was Bildung het uitgangspunt. De collegezalen voor de keuzevakken zaten ineens weer vol. Ze roept op om vooral te luisteren naar wat studenten beweegt.

David Heurtaux volgde een technische studie aan Fontys Hogescholen. Hij ging zelf leerervaringen 'shoppen'. Zijn stelling: Tijdens onze opleiding ontvangen we zakken vol zand als kennis, maar we leren geen zandkastelen bouwen. 'Er zijn erg veel losse kenniselementen en er is weinig connectie met de praktijk.'

Flamboyante Vlaming Jeff Staes wil dat we stoppen met diploma's en functiebeschrijvingen. 'Grenzen moeten verdwijnen. Zelfsturende teams: dat zijn schapen die niet weten wat ze willen. Het management moet de vrijheid geven om te leren.' Probleem is dat we volgens hem in een overgang zitten van 2D- naar 3D-management.

Thom de Graaf, oud-burgemeester van Nijmegen en oud-minister is voorzitter van de hbo's in Nederland. Ons land moet volgens hem een lerende economie nastreven, maar dat gebeurt niet, ondanks dat we in de Europese top 5 staan met deeltijd cursussen en opleidingen. Ook hij concludeert: 'Een diploma wordt minder belangrijk, certificaten des te meer.'

3: Leven lang leren – wie pakt het op?

Paneldiscussie:

Dick Sweitser van hogeschool Saxion: 'De vraag van het bedrijfsleven verandert, daar moeten opleidingen zich op aanpassen.' Jef Staes dendert er als een vrolijke doch kritische oom overheen: 'Diploma's zijn fictie, en onderwijs moet niet naar het

bedrijfsleven kijken.'

Volgens Staes gaat het om passie en talent, en de flow is noodzakelijk. We gaan bovendien terug naar de gilden. Het debat over het huidige onderwijs is volgens hem een museumdebat.

Volgens ondernemer Alette Baartmans is de leereconomie, anders dan Thom de Graaf beweerde, er wel. Ze vindt valideren belangrijk: het bewijs van leren in plaats van diploma's. 'Het *endorsen*, zoals nu op LinkedIn gebeurt, heeft de toekomst. Niet om je beter voor te doen dan je bent, maar het laat zien wat je werkelijk kunt.'

Wereldwijde trends

Rector Magnificus van de Universiteit Utrecht Bert van der Zwaan vraagt: bestaat de universiteit in 2040 nog? Hij heeft tijdens een sabbatical onderzoek gedaan in Azië, de VS en Europa. Trends: geldgebrek en een beperkte toegang tot hoger onderwijs. Nu vooral in de VS, maar dit gaat ook in

Europa spelen. Net als een tweedeling door privatisering van het onderwijs. Er zullen in 25 jaar een aantal *knowledge hubs* ontstaan: drie in de VS, een in Londen en vier in Azië. En wellicht ook in de Randstad.

Gepersonaliseerd leren wordt dominant en de leerduur wordt verkort naar een of twee jaar. Diploma's worden minder relevant ten opzichte van cursussen en certificaten. De universiteiten staan voor de vraag of ze kennis of wijsheid leveren. Als ze wijsheid leveren, dan stimuleren en leren ze vragen stellen en kritisch denken. De rol van de overheid is bepalend welke kant het opgaat. Afsluitend: 'Onderwijs heeft de eigenschap om te smoren in regels.'

Jan Spruijt wil met simulatiegames het rigide onderwijs doorbreken. 'Onderwijs is nu vooral een oude Windows XP: veel wachten en een veelheid aan programma's die je niet nodig hebt.' Hij streeft naar het ontwikkelen van een algoritmisch curriculum, waardoor een volledig persoonlijk onderwijsprogramma mogelijk wordt.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

